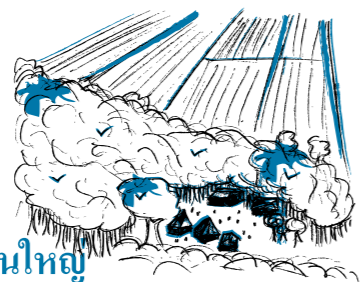

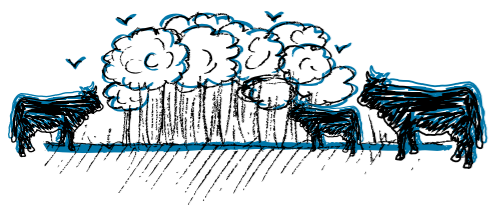
ความตกลง RCEP และผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารและเกษตรกร

ความตกลงพันธมิตรทางการค้าระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership - RCEP) เป็นความตกลงการค้าภูมิภาคขนาดใหญ่ ซึ่งอยู่ระหว่างการเจรจาของกลุ่ม 16 ประเทศทั่วภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไน เวียดนาม ลาว เมียนมา กัมพูชา จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ หากมีการให้ความเห็นชอบความตกลง RCEP จะส่งผลต่อประชากรโลกกว่าครึ่ง รวมทั้งเกษตรกรรายย่อย 420 ล้านแห่งซึ่งผลิตแหล่งอาหารคิดเป็น 80% ในภูมิภาค ความตกลงนี้จะมีผลกระทบอย่างไรบ้างต่ออาหารและเกษตรกรในภูมิภาค?

การกว้านซื้อและเวนคืนที่ดินขนาดใหญ่

- เฉพาะในบรรดาประเทศภายใต้ความตกลง RCEP นับตั้งแต่ปี 2551 มีการกว้านซื้อที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 60 ล้านไร่ โดยบริษัทต่างชาติ สองหมวดของเนื้อหาความตกลง RCEP อาจมีผลกระทบอย่างสำคัญต่อการเข้าถึงที่ดิน
- จากข้อมูลในร่างความตกลงที่รั่วไหลออกมา ในหมวดการลงทุนมีการเสนอข้อกำหนดให้รัฐบาลแต่ละประเทศ ต้องยอมให้นักลงทุนจากประเทศภายใต้ความตกลง RCEP มีสิทธิเช่นเดียวกับนักลงทุนในประเทศในการกว้านซื้อที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทั้งนี้ ประเทศภายใต้ความตกลง RCEP ส่วนใหญ่มีกฎหมายห้ามไม่ให้ชาวต่างชาติซื้อที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- เนื้อหาในส่วนของการบริการเสนอให้ต่างชาติสามารถครอบครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำหรับประโยชน์ด้านงานบริการได้

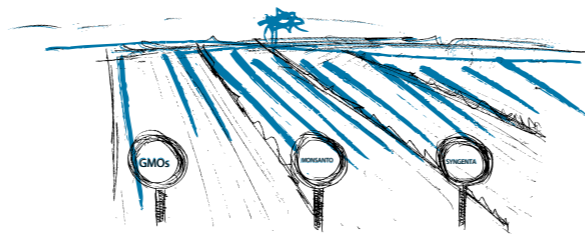
เกษตรกรเลี้ยงโคนมและเกษตรกรรายย่อยอื่น ๆ

จะตกงาน

- ความตกลง RCEP จะทำลายเกษตรกรรายย่อย เนื่องจากจะมีการเปิดตลาดในประเทศ ทำให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะจากผู้ผลิตที่รัฐช่วยอุดหนุนราคาสินค้า เช่น ในญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ จะส่งผลกระทบต่อเลี้ยงโคนมและเลี้ยงสัตว์รายย่อยประมาณ 100 ล้านคนในอินเดีย
- Fonterra ผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์นมรายใหญ่ที่สุดในโลกของนิวซีแลนด์มุ่งใช้ความตกลง RCEP เป็นเครื่องมือเพื่อเจาะตลาดผลิตภัณฑ์นมขนาดใหญ่ในอินเดีย เพราะรัฐบาลนิวซีแลนด์ล้มเหลวในการเจรจาการค้ากับอินเดีย คาดการณ์ว่าเกษตรกรโคนมอินเดียอาจต้องเข้าไปเป็นลูกจ้างบริษัท Fonterra หรือไม่ก็ตกงาน
- ความตกลง RCEP ส่งเสริมให้มีการพัฒนามูลฐานอุตสาหกรรมด้านอาหารขนาดใหญ่ เน้นการผลิตให้กับประเทศต่าง ๆ อย่างเช่น ญี่ปุ่นและออสเตรเลีย ซึ่งมีมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหารที่ไม่สอดคล้องกับกระบวนการผลิตและแปรรูปอาหารของเกษตรกรรายย่อย การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง จะกีดกันเกษตรกรรายย่อยและธุรกิจแปรรูปอาหารระดับครอบครัว และเข้าถึงถึงการเข้าถึงที่ดินและตลาดของเกษตรกรเหล่านี้

GRAIN ขอขอบคุณ Asia Pacific Forum on Women, Law and Development; Asia Peasant Coalition และ Third World Network สำหรับข้อมูลในการจัดทำเนื้อหาเหล่านี้ <https://www.grain.org/c/5741>

การใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงจะเพิ่มขึ้น

- รัฐมนตรีการค้ากลุ่มประเทศความตกลง RCEP สัญญาจะจัดทำความตกลงเพื่อลดพิกัดอัตราภาษีศุลกากรให้เหลือ 0% สำหรับ 65% ของการค้าสินค้า รวมถึงสารเคมีที่ใช้ในภาคเกษตร ซึ่งมีแนวโน้มการใช้มากขึ้นในเอเชียด้วย
- การที่จีนจะซื้อบริษัท Syngenta ซึ่งเป็นบริษัทสารเคมีทางการเกษตรใหญ่ที่สุดของโลก และมีส่วนแบ่งการตลาดยาฆ่าแมลงในโลกกว่า 20% จะทำให้จีนได้รับประโยชน์อย่างมากจากความตกลง RCEP ทั้งนี้ ในเดือนมกราคม 2560 จีนได้ประกาศแล้วว่า จะยกเลิกการกำหนดพิกัดศุลกากรส่งออกสำหรับปุ๋ยไนโตรเจนและฟอสฟอรัส เป็นไปเพื่อเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดนอกประเทศ
- หากมีการให้ความเห็นชอบตามร่างเนื้อหาว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาที่รั่วไหลออกมา ความตกลง RCEP จะส่งผลให้เกิดการจดสิทธิบัตรวัตถุอื่น ๆ มากขึ้น รวมทั้งเวชภัณฑ์สำหรับปศุสัตว์ เครื่องจักรกลการเกษตร สินค้าที่ผลิตจากจุลินทรีย์ และสารเคมีทางการเกษตร การขยายอายุสิทธิบัตรจะทำให้สินค้าเหล่านี้มีราคาแพงขึ้น

เมล็ดพันธุ์จะตกในมือบริษัท สิ่งมีชีวิตดัดแปรพันธุกรรม (GMOs) จะแพร่หลายยิ่งขึ้น

- ในปัจจุบันอุตสาหกรรมเมล็ดพันธุ์โลกอยู่ในกำมือของบริษัทขนาดใหญ่สามแห่ง โดยมีส่วนแบ่งการตลาดมากกว่า 60% ของการค้าเมล็ดพันธุ์โลก
- จากข้อมูลในร่างความตกลง RCEP ในส่วนของทรัพย์สินทางปัญญาที่รั่วไหลออกมา ชี้ว่ามีแรงกดดันให้ประเทศ RCEP ทุกประเทศเห็นชอบต่อ “อนุสัญญา UPOV 1991” ซึ่งเป็นระบบสิทธิบัตรของเมล็ดพันธุ์อย่างหนึ่ง ซึ่งห้ามเกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการคุ้มครองความสิทธิบัตรไว้เพาะปลูก โดยอาจมีข้อยกเว้นบ้าง แต่เกษตรกรต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์คิดเป็นสัดส่วน 10-40% ของราคามูลค่าเมล็ดพันธุ์ในท้องตลาดให้กับบริษัทเมล็ดพันธุ์ เมื่อต้องการใช้เมล็ดพันธุ์ที่เก็บไว้ในการเพาะปลูก คาดการณ์ว่าอาจทำให้ราคามูลค่าเมล็ดพันธุ์ในเอเชียสูงขึ้น 200-600%
- หากมีการปรับเนื้อหาความตกลง RCEP ให้ใกล้เคียงกับเนื้อหาความตกลง TPP จะยิ่งแย่กว่าเดิม เพราะความตกลง TPP กำหนดให้รัฐต้องอนุญาตให้มีสิทธิบัตรด้านนวัตกรรม “ซึ่งพัฒนาจากพืช” (“derived from plants”) ซึ่งหมายถึงการสนับสนุนสิ่งมีชีวิตดัดแปรพันธุกรรม (GMOs) นั่นเอง

ธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่จะทำลายตลาดและร้านค้าท้องถิ่น

- จากข้อมูลที่รั่วไหลออกมา หมวดว่าด้วยภาคบริการของความตกลง RCEP อาจเป็นอุปสรรคที่รัฐบาลไม่สามารถควบคุมการค้าและการลงทุนของซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ที่มาจากประเทศ RCEP อื่น ๆ
- หากสถานการณ์ดำเนินไปแบบเดียวกับความตกลง TPP มาตรการต่าง ๆ ตามความตกลง RCEP จะมุ่งสนับสนุนฟาร์มเกษตรอัจฉริยะ (ที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อบริหารงานเกษตร) โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมห่วงโซ่อุปทานและอีคอมเมิร์ซในภูมิภาค
- ความตกลงการค้าฉบับนี้อาจกำหนดเป็นเงื่อนไขทางกฎหมาย ไม่ให้รัฐบาลประเทศสมาชิกกำหนดให้ผู้ให้บริการอย่างเช่น Alibaba หรือ Aeon มี “สำนักงานตัวแทนในประเทศ” หรือต้องรับซื้อผลิตภัณฑ์อาหารจากผู้ผลิตในประเทศ

ภาคประชาชนสามารถทำอะไรได้บ้าง

คำตอบของภาคประชาชนไม่ได้อยู่ที่การปฏิรูป RCEP แต่เราจำเป็นต้องต่อต้านความตกลงลักษณะนี้ เนื่องจากเป็นรูปแบบที่เอื้อให้บริษัทข้ามชาติยักษ์ใหญ่มีอำนาจทางกฎหมายและเศรษฐกิจในการควบคุมเหนือภาคเกษตร ซึ่งไม่มีทางที่ภาคประชาชนจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรได้ เราจำเป็นต้องร่วมกันคิดและออกแบบนโยบายทางเลือกที่ส่งเสริมให้ระบบผลิตอาหารและการเกษตรมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ข้อตกลงการค้าควรมีจุดประสงค์เพื่อปรับใช้ระบบที่เป็นธรรมต่อผู้ผลิตอาหารและผู้บริโภค มิใช่ระบบที่มีบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ที่พร้อมเอาเปรียบและค้ำกำไรจากประชาชน ทั้งนี้ ในฐานะประชาชนพลเมือง สามารถมีส่วนร่วมได้ดังนี้

- หาความรู้เพิ่มเติมและจัดพูดคุยและอภิปรายเกี่ยวกับความตกลง RCEP ในชุมชนของตนเอง โดยท่านสามารถหาข้อมูลได้จากแหล่งข้อมูลออนไลน์ต่างๆ รวมทั้ง <http://bilaterals.org/rcep>
- สนับสนุนข้อเรียกร้องของภาคประชาชนให้ยุติความตกลง RCEP และผลักดันให้เกิดระบบการค้าที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนไม่ใช่ของบรรษัทขนาดใหญ่ ดัดต่อกลุ่มภาคประชาสังคมต่าง ๆ ในเครือข่ายให้ร่วมลงชื่อในข้อเรียกร้องและมาร่วมกันทำงานเคลื่อนไหวณรงค์
- เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับความตกลง RCEP เรียกร้องให้มีการเปิดเผยรายละเอียดของร่างความตกลงระหว่างการเจรจา เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และรณรงค์ให้ประชาชนทราบว่า ความตกลงนี้จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศสมาชิกความตกลง RCEP อย่างไร เราต้องแสดงออกถึงข้อกังวลของผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน เช่นเดียวกับที่กลุ่มภาคประชาชนอื่นๆ ได้จัดการประท้วงมาแล้วในรอบการเจรจาที่ผ่านมา ทั้งที่กรุงเบิร์ท จาการ์ตา โทเบีย และมนิลา โดยรอบประชุมต่อไปจะมีขึ้นที่กรุงเทพฯ ในเดือนกรกฎาคม 2561
- ติดตามข้อมูลที่ <http://rceplegal.wordpress.com/>, <http://keionline.org/> และ <http://www.bilaterals.org/rcep-leaks> สำหรับร่างความตกลงที่รั่วไหลออกมาและการวิเคราะห์เนื้อหาของหมวดต่าง ๆ ในความตกลง RCEP